

**Archiv pohádek, pověstí, obyčejů, starožitností
na Záhoří a Pobečví.**

Časopis lidopisný. Vychází měsíčně v Týně u Lipníka.

Číslo za 5 haléřů — Poštou v Rakousko-Uhersku celoročně 1 kor.

ROČNÍK VI.

Březen 1910.

ČÍSLO 3.

Litevské pohádky.

Přeložil vdp. P. Vojtěch Srba, farář v Partutovicích.

Trůn Šalomounův.

(Z Basanovičovy sbírky »Lit. pohádek.« — Dokonč.)

Jakmile shlédli škrobáčka dolézajícího, mistr chmat! a již ho držel; popadl hedbáv a tahl vzhůru co stačil, když se hedbáv končil stará manželka (na zemi) dole stojíc přivázala konec nití, motouzek (špagát), konec motouzku provaz a do konce provazu zadrhnula špičaté železo. Ten provaz se železem vytáhnuv, železo zatloukl do zdi, ovázal o ně provazy a spustiv se z věže dolů se starou manželkou vrátil se »dom«. Mladá žena vidouc muže přicházejícího, náramně se divila, a vyzvíдалa na něm, jak mohl z věže uniknouti, když z tam odtud ani jeden živ se ještě nevrátil. On jí na to: pojďme ukáži ti, jak jsem se odtud dostal. Mladá žena ochotně přispěchala k věži, těšila se, že opět zví něco chytrého; »přijď« tam i ona chtěla zkusit po provaze vysoukat se do vysoké věže, i vysoukala se a vlezla oknem do komůrky, kde její muž hlady zmíral. Manžel uzřev, že již je tam, z náhla trhl provazem, železo ze štěrbiny vyskočilo a spolu s provazem spadlo na zem, a mladá žínka, ve věži zanechaná, hladem pošla, ale stolař se starou manželkou vystěhovali se za hranice (= do ciziny).

Jak byl čas pochovati tělo provinilcovy šli na věž, našli místo mužského — ženskou neživou; všichni velkým divem se podívali, jak mohl mistr vylézt z tak vysoké věže, a jak mohl vlouditi (do ní) svou ženu; ale když o tom donesli králi, král ani trochu se nedivil takovému mistru, co dovedl králi zrobit takový umělý trůn, jaký jen Salomoun král kdysi míval.

Král uznal, že neudělal dobře, když takového důmyslného umělce dal na smrt odsouditi; ale přece se dovtípl, že bude ještě na živě. Vyslal psaní do všech království, aby ho našel a třeba k návratu přiměl; našel, ale vrátit se — mistr do nejdelší smrti nevrátil se. (Sepsal Milašius nářečím Telšským.)

Vševěda král.

Ne dnes, ne včera, nýbrž v dávných časech byl král. Tomu děsně uši nalhávali jeho sluzi a rádci a také ho bez mezí okrádali. A on kde kterému člověku tak důvěřoval! Domluvení služebníci všecinko v dobrou stránku vykrúčovali a také lidem nahrozili, jen to královi pronést, co se mu mohlo zalíbiti, ale postýsknout si, nebo žalovat — ani muk! Král byl toho domnění, že v jeho zemi úředníci jsou jedna věrnost a poddaní kdo ví jak šťastní, a byl všudy jen samý útlisk a samé lkání. Z paláce málo vycházel, proto ani neviděl, jak se věci v zemi vlastně mají. Ale jednou přec zpozoroval, že je obe-lstěn, vyptával se toho a onoho, ale nikde pravdy nenalezl. Vyběhnuv do své obory, začal vroucně vzdychat a si přát: «Ach, kdybych tak mohl se státi vševědoucím» I zjevil se mu v ženské podobě pomocná bohyně a volala: «Vezmi všelikých ptáků teplá ještě srdce, a na stěmchovém uhlí upeka, sněz, tak ti bude zpomoženo.» Po těch slovech zmizela.

Král přijda «dom» ihned poručil všelikých ptáků nacytat a teplá ještě srdce na uhlí upéci, a odstoupna si vedle kucháře, jedno po druhém pojídal v sobě přemýšleje, co by to mohlo účinkovat.

Do svého pokoje se vrátiv, hledí z okna — zaslechne všeliké rozhovory — ohlédá se, kde by ti lidé byli, a ani jednoho nevidět. Konečně pochopil, jak dva vrabčiči nedaleko rozmlouvají. Jeden pravil: «Neslyšel jsi před chvílkou, co pokladní dozorce svému druhovi říkal, že prý v pokladnici není ani groše? Nyní jdi pod okno poslouchat, co ke královi přijda, bude povídat. Kdyby král to věděl, jak mu uši nalhávají a jej okrádají, býkovec by vzal a všem by narovnal ty hřbety; a čině u dozorce prohlídku, našel by ukradený poklad.» Za tím vkročí pokladní dozorce a začne královi vykládat, jak prý ještě je bohatý. — Tu máš, volá vrabčik, jen pozoruj, jak ten chlap lže, neznahanba takový, chce krále omést! — Pojďme se podívat, řekl král, rád bych na své oči uviděl. Ulekнутý «ministr financí» hledí všelijak zrazovat a vymlouvat, co by jen nešel, ale nic nepomohlo, král na místě šel se přesvědčit, a najda všudy prázdnotu, ukrutně dopálený na svého «ministra» zařval: «Kde je mé bohatství? Mluv!» Ten se vymlouval jak moha, že prý o ničem neví; to jistě tu noc zloděj všechno vykradl, jinak že nechápe, jak se to stalo. Král vykřikl: «Ty sám jsi ten zloděj; půjdeme prohlídat!» Přijda, našel poklady úplně «na fraj», příliš drze a směle už si počínali. Král rozkázal, ještě ten sám den hlavu sřát, ale druzí nic se nezalekli, nýbrž dělali, jak byli zvyklí.

Nyní král, co den po zahrádě se procházeje, o všem se dozvídal, i okno přes den pořád nechával otevřené, pro ty ptačí zprávy. Tak jednou zaslechl vrány si vykládat: O je! Kdyby král věděl, jak jej skoro co noc drze okrádají, anť mají od pokladnice pakliče, to by zloděje polapil. Jak jsem zaslechla, i dnes v noci mají «v nádbě» návštěvu. Té noci král, stojě ve skrytě, číhal,

aby dostal aspoň jednoho ze svých «pod přísahu a doživotní pensí» vzatých ministrů. O půl noci přichází jeden z jeho vysokých úředníků, strážím tiskna do dlaní peníze a slibuje, že jim ještě přidá, budou-li mlčet, a odemknuv, začne vynášet a podělovat. Král z přítmi přiskočiv, zloděje drap: «A co ty řady děláš?» Ten plný strachu neví kam skočit, co říci. I tomu král udělal krátký «proces» a poručil o hlavu zkrátit. Včil si zloději dávali už pozor, byli trochu zaleknuti, a zalhat ani jednomu se nepovedlo, na místě býval usvědčen. — Také mu jednou orli vyjevili, kde jeden z předků v zemi byl poklad zahrabal, a našel tam skvostů bez konce, bez čísla.

Jednou král zaslechl tento hovor mezi strakami: «Ach, dneska bude královi zemřít. Domluvení «raubiři» naň čekají. Jakmile se půjde v obore procházet, vyřítí se naň a chtějí za to zabít, že ony dva «obrzloděje» utratil. Ach, kdyby chudákovi mohl to kdo oznámit!» Ale lidé se dělají, jak kdyby byli kdo ví jak chytří, a přec tak málo znají (umějí). — Král o tom zvěděv, do toho lesíka poslal za sebe jiného člověka v královské šaty přeslečeného, sám pak s četou vojáků pořád za ním postupoval, «raubiře» vyrazivši pochy-tal a na místě po stromech pověsil.

Teď roznesl se hlas: «Náš král všechno ví, obelhat a ošidit ho, bude věc nemožná.» Král pak, chtěje i to vědět, co se mluví ve světnicích, nakoupil nekonečný počet rozličných ptáčků, ve světnicích chovaných, od každého druhu po srdečku požil a o všem se dozvěděl, kde se co v jizbách mluvílo, jen že i lidské myšlenky poznat, to nemohl. V jeho zemi nastal naprosto jiný pořádek, poněvadž skrz ty ptáky stal se jako by vševědoucím.

Ach, kdyby i dnes tak bylo, lepší by všudy byl pořádek, a lidé báli by se vrchností! Sice lidé i nyní slyší ptačí hlasy a ve svých jizbách si ptáky drží, ale rozumět — ani jeden jich řeči nerozumí. Onen král ani jedné duši nezjevil, jak té (ptačí) řeči se přiučil, proto nyní mezi lidmi tato znalost zanikla. Či snad rozumíš ptačí mluvě ty?

(Slyšeno r. 1868 v Tilži — něm. Tilsit.)

(Z D. L. J. Rézy.)

1. Medvěd.

Medvěd dlouhý čas musel sobě chleba vydobývat skákáním a tancováním. Naučiv ho všelikým «kumštům» jeho pán, vodil jej po cizích zemích ukazovat. Jednou se přihodilo, že medvěd nedbale uvázaný se utrh a do lesa zaběhl. Všeci jeho sousedé a přátelé sběhli se dohromady, pozdravující a z toho se těšíce, že se mezi ně zase navrátí. Po tom ho všeci prosili, aby jim vykládal, co ve světě nového. Tu medvěd jim vykládal, jak před očima králů a velmožů skákal a svému voditeli hromadu peněz vydělával. Při těch slovech postavil se na zadní nohy a dovedně skákat začal. Soušedé hrozně se mu podívovali a sami na zadní nohy se stavějice, chtěli zrovna tak tancovat, leč sotva se narovnavše, už na zem padali. Pročež dostavše zlost, že jejich druh víc umí než oni, všeci se do něho pustili a ubohý «tanečník» musel utéci. (Nikdo ve vlasti prorokem.)

2. Lhář a pravdomluvce.

Dva pocestní, jeden ulhaný a druhý pravdomluvný, přišli jednou do země opičí. Právě tehdy opice byly si zvolily nového krále, a veškeré shromáždění ještě stálo kolem královského trůnu. Tu král poručil ty dva pocestné zatknout a před svůj trůn přivést, aby od nich zvěděl, co asi lidé si o opicích myslí. Napřed se přiblížil ulhanec, a král se ptal: «Co se ti o mně zdá?» Ten vece: «Já tě mám za největšího vladaře a za hodného, státi se králem nade všemi králi.» Dobrá, dí král; a co teď říkáš o těch, co tu stojí kolem mne? Lhář odpověděl: «Tito všichni, toť tvoji komorníci, vojévůdci a jiní hodnostáři.» Tuhle řeč uslyšev král, kázal ulhancovi dáti vzácných darů. Po té obrátil se k tomu druhému a ptal se: «A co pak tobě se zdá o nás?» Ten spustil: že jsi opravdovou opicí a všechny co tu stojí do kola kolem, že jsou opravdověnské opice.» Tu se král nehorázně dopálil a poručil: «Chyťte chlapa, »zubama« a »nehtama« rozsápejte a z naší společnosti vyhoďte!» (Pověz světu pravdu do očí, a zkusíš to samé!)

3. Křepelka a její děti.

Křepelka, majíc své hnízdo v »obilou«, časně z rána vyletěla, aby svým dítkám nahledala pokrmu. Když se večer vrátila, dítky s pláčem ji povídaly: «Ach maminečko, jsme ve velké bídě; hospodář tohoto pole ti dnes přišel a říkal svému synovi: »Již je čas, tuto rýž posíct. Jdi k sousedům a pozvi je, aby zejtra přišli síct. Křepelka na to: »Když tak, to máme ještě čas; sousedi vám tak brzo nepřijdou.« Druhý den křepelka zase vyletěla svým dítkám pokrmu hledat. Večer »přiletá«, děti zase pravily, plačíce: «Ach, maminečko, jsme dnes v ještě větší tísní; neboť hospodář se synem jde dnes mimo a rýž obzíraje pravil: sousedi dnes nepřišli, ale už je pilný čas rýž posíct. Na místě půjdeš k mým zetům a pozvi je, ať zítra na jisto přijdou síct. Tu křepelka pravila: když tak, tož máme ještě času dost; neboť zetačkové nejsou tak tržní do práce, nepřijdou. A vyletěla stará třetí den zase za pokrmem. Jak se večer vrátila, mladé s velkým pláčem žalovaly: ach maminečko, jsme v největším nebezpečí. Hospodář jde dnes mimo pravil k synovi: zeti moji se dnes nedostavili, tož se přichystej, pustíme se do práce my dva sami; vstana před sluncem východem za den tuto rýžku položíme. Tu křepelka řekla: teď je čas odletět. Připravte se, milé dítky, co by jsme zítra po kroupění se vystěhovaly. (Kdo se pořád skládá na cizí pomoc při práci, tomu zmýlí, ale kdo se práce chopí vlastníma rukama, tomu žehná Bůh.)

(Z Dra J. Basanoviče.)

4. Chudás a lakomec.

Chudobný jeden člověk v lese nad potokem roubal (kácel) dřeva. Na jednu sekera smýk s topora, se zesmýkla a žblunk spadla do potoka, kde bylo nehlouběji. Chudák až zaplakal, oj, oj, oj, má sekyrečko. ouvé! Kdo tě mi vyloví! Škoda takové sekyry pevné, přeškoda! — V té cosi šust, šust, a přišoural se starý dědek tázaje se: co tolik naříkáš? Co se ti stalo? — O jó, o jó! sekyra mi spadla do vody a druhé si koupit nejsem s to, jsem

tuze chudobný! Čím nyní budu roubat, jak dětem na chleba vydělám? — Cit! Mlč! Nebědákej! já ti ju vylovím; a jen hrk, hrk — halenu doje a žblunk — už byl v potoce. Po chvilence zašumělo ve vodě a stařec vystrkuje z vody zlatou sekeru řka: Na! Vem si! Či to tvá sekyra není? — Ach ne, ach né, to není má! volá chudás. — Zase žblunk a stařec vnořil se pod vodu. Po chvilce vystrkoval stříbrnou sekyru. — To není ta má, to ona není! křičel ubožák sotva ji zahlédnuv. — Stařec se podhrouží po třetí a vynáší železnou Zaplať Pán Bůh, že zas mám svou sekyrku! Chmat ji člověkoví z ruky otočil se a až běžel, aby svým všecko vypověděl. — Hu! hu! volal za ním starý ten dědek: poněvadž jsi takový poctivý a s málem spokojený, povídá, tak na, dám ti ctí a darem také tu zlatou a stříbrnou sekyru. — Přijda »dom« milý chudás celou svou příhodu vyzvonil po všech známých. Uslyšev to jeden nenasyta jen pomyslel a hajdý do lesa, aby sekal do stromu na tom samém místě, a že sekyra seděla volno na topoře, i ta se sesmekla a žblunk! do vody. Teď i on: oj, oj, oj, začal hořekovat o svou sekyru. — Sust, sust, zase tu i ten stařec: a co tobě se přihodilo? — Má sekyrečka mi spadla do potoka a potonula, kdo mi ji vytáhne? — Inu já, stařec odpověděl, šup do vody a za chvílku drží v ruce železnou sekyru: na tu je tvá sekyra! — Ta má není, ta má není! křičí nenasyta. Stařec znova se ponořil a za chvílku se stříbrnou sekerou v ruce volá, či tato bude tvá? — Ne to není má, má je jinačí! — Po třetí stařec se pohroužil v potok a z pod vody vystrkuje zlatou sekyru. — Tato je má! vzkřikl nenasyta pln radosti, ale že si tak »neznanbansky« zalhal, stařec šup podnořil se a z vody už nevylezl. — Ufoukla zlatá sekyra lakotářovi pod samým nosem a on sna d tam čučí podz čekaje, až mu kdo vyneše diamantovou

□ □ □

Vitonice.

(Pokračování.)

Muži nosili v zimě dlouhé haleny z bílé huně a též krátké ovčí kožichy. Za stara kožichy ocasaté; celé sešité, jen s otvory pro hlavu a ruce a ocasem na zadu.

Osada dostala jméno od Víta či Vitoně. Za doby, kdy Vitonští byli mor. bratry, měli sbor či modlitebnici na místě, kde stála stará škola »na Sboř« zvaném. Vitonským dlouho se říkalo Habáni snad proto, že věrnými zůstali přívrženci mor. bratrů; nechali do sebe tlouci jak do habáně, ale zůstali přece tím, čím byli. Tak i jinde na Moravě užívá se slovo habán, jako na Žeravsku u Bzence. Vitonice od jakživa patřily k panství Lipenskému. V Lipníku bylo sídlo znamenitého sboru mor. bratrů. Pak byli přiděleni po jejich zániku do Loukova, ke kostelu sv. Václava. Fara stála v Lukově, kde domek č. 70. Vitonští, ale tajně dlouho byli mor. bratři, měli hlavní střed v Prerově, kdež A. Komenský učil. Sněmy se odbyvaly v Lipníku. Vitonští konali své pobožnosti té doby ve »Sboru« a na poli za ním měli hřbitov. Tak to bylo i v ostatních dědinách na Záhoří i v Loukově. Těch málo katolíků přiděleno pak do Ho-

lešova, kdež byl farářem Blah. Jan Sarkander. Podání vypravuje o studánce na chodníku do Bystřice, která se jmenuje po dnes »Sarkanderka«, že tento blahoslavený kněz, když chodníkem chodíval na misiijní cestu do Loukova, touto se občerstvil. Nyní jsou Vitonice spořádaná katolická dědina: V poslední době vystavěli si pěkný kostel, faru a trojtřídnou školu a spojili silnicemi dědinu se všemi městy. Stará pečeť Vitonic byla velická, jak starý gróš; na ní byl pták o jedné noze a jmenovali ho »zubřice«. Jistý staříček před mnohými lety vyprávěl podání: Jeden rolník z č. 44. byl v horách lipenských s hajným nedaleko stromu, na němž veliký pták seděl o jedné noze. Rolník ten hodil po něm sekerou, poranil jej a chytil; ale hajný jej chtěl pro sebe. Po hádce se shodli, že půjdou na Týnský zámek a komu ptáka pán přikne, tomu má náležet. Zámecký pán, vyslechna je, rozsoudil: »Ten pták patří mě, ale Vitonicím daruji pečeť novou s tímto ptákem ve znaku!«

Tak vypravoval František Novák č. 51. Mladí lidé, pohunci a pacholci pasávali za dědinou na loukách koně a pasáci krávy. Při chladném počasí neb večerem scházivali se u ohně a ohřátí vypravovali si různé podivnosti o zlých bytostech a strašidlech nemajíce jiné duševní stravy.

U Machačů č. 96 sloužil pohunek, ten pásával koně přes noc na loukách blíže hranic Libosvárských a Mrlincekých. Jednou v noci přiklusali koně v největším chvatu domů u velkém nepokoji, ale bez pohunka. Hned se vybrali někteří a našli jej pod »Křimí« u potoku uškrceného. Všeobecně se věřilo, že to učinil vodník. Ten ale dosud nikdy neublížil, jen škádlil.

U Nováků v č. 5. býval vodník prý v peci, a když ráno hospodyň šla topit říkávala: »Vylez ven, budu topit!« Vodník vylezl ven a zmizel. Též u Olivů, u Tomků a Mikšánků býval nocohelem. Tu líhával s pacholkem v seně na kolni po tři roky. Když si pacholek na to stěžoval, bylo mu prý raděno, aby na noc udělal okolo sebe kolo svícenou křídou a pokropil svícenou vodou. Jednou takto učinil a vodník, vyleza na kolnu, nemálo se polekal a pravil lítostivým hlasem pacholkovi: »Vidiš, vidiš, co's mě to udělal. Nyni mosém jít až za Holomóc, a přece sem ti nic zlého neudělal!«

Martin Oliva, 70letý, vypravuje: Když jsem sloužil za pohunka u Nováka v č. 5. r. 1828 přijeli jsme jednou z města; měli jsme hřebce znečistěného a abych ho nemusel umývat, vyjel jsem s ním na rybník a plavil jsem ho ve vodě. Předemnou plaval stále jakýsi prut zelený a když jsem z vody vyjel, pozoroval jsem, že kůň není ještě čistý; chtěl jsem ho znova plavit. Ten se ale vzepřel, říkal a nechtěl nijak do vody. A tu spatřím, jak ten zelený prut zrovna před koněm plave. Zmocnil jsem se prutu, šlahal hřebce a znova jsem se pustil do vody. Prut mě z ruky vypadl, zmizel a já ucítil, že mě někdo chytnul za nohu a táhne do vody. Držel se pevně hřívou koně, ale tam v ruce ostala. Kůň na štěstí zůstal stát na tom místě, a z břehu vidá to Antonín Motál, skočil do vody, dostal se na koně a pohunka, jakmile jej voda vyhodila, popadl za vlasy, vytáhl na koně, vyjel z vody, položil na břehu a přivedl k sobě.

Za zátočinou začínal rybník k Blazicím a tu utopil vodník Skácelového chlapce a zkázal Olivovi, že ho také utopí. Oliva strachem se tratil, vodě

z daleka vyhýbal, až jemu hospodář Novák poradil, aby si v Bystřici koupil obrázek P. Marie a prstýnek s takovým obrázkem, že naň vodník nebude mít moci. Po letech stal se Oliva polním hlídačem, vodník mu neškodil, ale častěji škádlil. Ukazoval se v rozličné podobě, buď jako malý pán v zeleném kabátě, jako muž s velkýma očima, nebo jako kramář na staviskách v Moščenici v šel na bydlkách pentle; jindy jako kůň o třech nohách, nebo jako velký černý pes. Nejraději bydlel v zátočinách v největší hloubce, jako na Motálově zahradě č. 101., nebo pod lávkou u Sedlářové chalupy č. 60., ale na pastvisku byl všudebylem.

Jednou se opozdil Spáčil na besedě v č. 52. Noc byla tmavá, bláto hluboké a on měl domu až na druhý konec Vitonic. Přijde k obecní studni před č. 50., viděl tu statného koně stát. Byl dobrým jezdcem. Pravil si: Cesta je v blátě daleka, svezu se. Vyskočil na koně a ujížděl, drže se hustě hřívou. Dokud jel daleko od potoka, šlo to dobře; ale když se přibližovala cesta k potoku rozvodněnému, kůň se tam točil a zpínal k vodě. Spáčil, isa silný a obratný vždy, strhl koně na cestu, až přijížděl ku své chalupě. Tu se kůň vzepjal, vyskočil a letěl vedle chalupy do zátočiny. Spáčil, neztrativ duchapřítomnost, zachytil se žerdě vysící pod odkapem doškové střechy, kde hospodyně sušila přízu a prádlo, a zůstal tam viset. Ze zátočiny slyšel chechtot a: »Dal ti čert nos!« Byl to prý vodník. Velmi mnoho byli zlými duchy trápeny šestinedělky. Každá žena měla svícený růženec, svícenou vodu a křidu, jinak měli strašáci, mury, věštky a vodník na ní moc. Poštel šestinedělky stála v koutě jizby, na žerdích visela koutní plachta žlutým hedbávím vyšíváná, ozdobami z říše rostlinné a zvířecí i různými ornamenty důmyslně sestavenými. Vesměs práce ženských rukou záhorských. Uprostřed ní byla mřížka umělé vložena, kterou šestinedělka mohla jizbu přehlédnout. Přes mřížku nemohli zlí duchové. Tam musela vyležet až i tři neděle. Po ouvodě směla po domě chodit, ale po slunce západu nesměla více přes prah vkročit, s holou hlavou se ukázat, bosá chodit, prádlo čistit, a pro vodu chodit. Kdyby z toho něco nezachovala, měli všichni zlí netvorové do ní právo a proto mnoho mladých šestinedělek umřelo.

Nemluvíňátko mělo vždy na peřince za povíjákem sv. růženec, aby ho věštka neukradla a svého netvora nepodložila. Když matka usnula, nesmělo zůstat v jizbě samotno, jinak by mu to neprospělo, a věštky měly do něj právo. — Když to některá matka opomenula, našla dítě někde zatáhnuté; někdy na něm seděla kočka, nebo tam už podložen nějaký netvor. Kolem roku 1790 bydlel v čís. 78. Novák, žena byla v nedělích a dostal od ní dcerušku. Bylo podvrženo věstkou — němá a blbě.

Nejvíce trápily šestinedělky mury. Tak toho samého času chodila mura do čís. 50. na Konečnou a trápila ji do umoření každou noc. Mura zjevila se jako stařena, a než do jizby vešla, vyvrhla střeva, aby mohla šestinedělku udousit. Tak se to stalo u Konečných. Mura vyvrhla střeva pod žebřem u kravského chléva; pacholek to viděl, a jak odešla rdousit hospodyň, nasypal na střeva mury ječmených plev. Po půlnoci vyšla mura, chtěla své střeva spolknouti, ale nemohla. Ráno našli starou babu pod žebřem mrtvou.

(Pokračování.)

Ruské přísloví.

Oheň a voda dobří služební ale zlí páni. — Serbové: Vatra (oheň) i voda dobre su slugy, ale zlí gospodary. — Voda jednomu bere a druhému dá; oheň to spálí. — Oheň silný, voda silnější ohně, země silnější vody, člověk silnější země. — Bůh vymočí, Bůh vysuší. — Při prvním hromu prosí: Pošli Gospodi (Bože) tichou vodu a teplou rosu. — Husy divoké vysoko letí, bude mnoho vody. — Na Ukrajině před bouří zvoní a lidé říkají: Bij zvone, bij! Chmury rozbij, nechej chmury na Tatary a slunce na křesťany; bij zvone, bij. chmury rozbij. —

Liveň (liják, záhor. ulich) jarní paří, podzimní močí. — Z jara vědro vody, lžice bláta; v podzim lžice vody, vědro bláta. — Chlapci volají na duhu: «Raduga, nepij našu vodu!» Jinde na Ukrajině chytanou se za prsty, volajíce na duhu: «Raduga, duga, odeber deště!» A když ustává dešť, volají: Došťik, došťik, přestaň; my půjdem na Jordan, Bogu pomodlitsja, Christu poklonitsja. — Když má pršet: Kočka stěnu dere, liže se po těle. Vrány se koupají. Husy letí k dešti. Čajky se mnoho koupají. Laštovky nízko létají. Svině kňučí a shrabuje slámu. Kůň frká, řeche a potřásá hlavou. Psy válí se, žerou trávu a mnoho pijí. Kačeny se oškubují, kohout pěje v nečas a kury kodkodákají. Kuřata se bijí. Hus a káčer volají. Muchy sedají a velice štipou. Hlízty vylézají. Rosička kvaká. Sůl vlhne. — Před bouří a nečasem: dření v těle; nos svrbí; v uších svrbí, zvoní; hory dýmí (paří se). —

O větre: Boží dech. — Větr gospodin. — Za stara nazývali větry: Strybogovými vnukami. — Poláci zovou větr: Stryj. Když jde na větr: slunce zapadá červeně. Okolo luny (měsíce) kolo. Pes válí se po sněhu. Kury chvostami vrtí. Kůň křičí. Červené oblaky z rána. — Na Biagověščeni (Zvěstování P. Marie) bouře, k teplému létu; urodí se ořechy. — Po chladné vesně (jaru), bouřlivé léto. — Na sv. Paschu (Velikonoc) hrom, k úrodě. — První hrom při severním větre, chladná vesna; při východním, suchá a teplá; při západním, mokrá; při jižním teplá, ale mnoho červů a housenek bude. — Do první bouře rosička nekvakne. Na Záhoří: Kde první bouře, odtud přicházejí celé léto. — Jak první ráz zahřmí, třeba hlavní stěnu (domu) podepřít, aby čelo nebolelo, když nastane letní robota. — Hromová stěla, čertů palec (kamenný mlat). Na moravském Slovensku a Záhoří mají za to, že kde hrom uhodí, vyroste za 7 let «klín hromový», t. j. kamený mlat. Za stara byl Perun bůh bouře a hromu a kdy při úderu bouře ukázal se oheň a světlo, to říkali je syny Peruna neb Svaroga, a zvali je Svarožicami, majíce je za osobité bohy. Boží oheň (požár od hromu) hříšno hasit. Taký oheň zalívají mlíkem od černé krávy a vejci.

□ □ □

REKLAMUJTE čísla nedodaná. Reklamace se neřádkují, nepečetí.

Za vydávání a redakci zodpovídá Dr. František Příkryl. — Tisk Jindřicha Slováků
v Kroměříži.